

UREJANJE ODPRTEGA PROSTORA V URBANEM OKOLJU

ZBORNİK
LETNEGA STROKOVNEGA SREČANJA
DRUŠTVA KRAJINSKIH ARHITEKTOV SLOVENIJE
november 1996

izdalo
urednica
oblikovanje
slika na naslovnici

Društvo krajinskih arhitektov Slovenije
Jelka Hudoklin
Aleš Mlakar

izsek iz karte ljubljanskega stanovitnega mestnega
odprtega prostora kot celote, D. Gazvoda

organizacijo srečanja in izdajo zbornika so omogočili

ACER Krajinska arhitektura in varstvo okolja
ARBORETUM Volčji Potok
KOMUNALNO PODJETJE LJUBLJANA Rast
LUZ - Ljubljanski urbanistični zavod
POSLOVNI CENTER HERMES - SoftLab
PROHORTO Strgar - urejanje vrtov in parkov
TOPOS Tržne analize, oblikovanje, projektiranje,
okoljevarstvene študije, svetovanje
VRTNARSTVO Murska Sobota
ZUM - Zavod za urbanizem

zbornik je izšel v nakladi 100 izvodov
november 1996

POVZETEK

Prispevki obravnavajo problematiko urejanja odprtega prostora v urbanem okolju na splošni ravni in na ravni načrtovalskih izkušenj v slovenskih mestih. V sklopu splošnejših obravnav je obdelana tema krajine in njene vloge v prihodnjem urejanju mest, ki jo je treba obravnavati kot javno dobrino, predstavljen pa je tudi pogled na urbanistično ter krajinsko planiranje. Odprte površine so predstavljene kot element urbane forme in kot zametki renaturacije mesta prikazan pa je tudi pristop k opredeljevanju stanovitnih mestnih krajin. Prispevki osveščajo razlike v dojemanju javnih prostorov ter odzive javnosti na urejanje teh površin. V sklopu načrtovalskih in operativnih izkušenj iz posameznih slovenskih mest so prikazane nove vsebine in strukture odprtega prostora v prostorskih dokumentih, obravnavana pa je tudi problematika sodelovanja z meščani. V prispevkih so prikazane izkušnje z radikalno spremembo funkcije delov urbane strukture, s prenovo historigičnih predelov in z urejanjem novejših mest.

ABSTRACT

The articles discuss questions of open space design in urban areas on a general level and on the level of planning and designing experiences in Slovenian cities. In more general discussions the theme of landscape and its role in the future designing of cities is elaborated that should be discussed as a public good, and there is also presented the view of urbanistic and landscape planning and design. Open spaces are presented as an element of urban form and as embryos of renaturation of cities, and there is also presented the approach to defining persistent urban landscapes. The articles focus on the differences in the perception of public spaces and in public responses to the design, management and maintenance of these areas. In the complex of designing and operative experiences from individual Slovenian cities new uses and structures of open space in spatial documentation are presented and there is also discussed the question of public participation. In the articles the experience with the radical function change of certain parts of the urban structure, with the renovation of historic parts and with designing modern cities are shown.

Ključne besede

urbanizem, mesto, javni mestni prostor, zelene površine, sodelovanje z javnostmi

Key words

urbanism, city, public urban space, urban green spaces, public participation

UDK

711.4+712.25:659.4(082)=863

VSEBINA

	Predgovor	
	Vladimir Braco Mušič	
	Urbanistično planiranje - urbanistično oblikovanje - krajinsko oblikovanje	1
	Dare Poženeš	
	Mesto kot kolektivna dobrina	10
	Drago Kos	
	Dojemanje odprtih urbanih prostorov	14
	Janez Koželj	
	Ali so novi urbani vrtovi zametki renaturacije mesta?	18
	Breda Mihelič	
	Odpri javni mestni prostor kot element urbane forme	19
	Davorin Gazvoda	
	Zgodovinska primerjalna analiza odprtega prostora Ljubljane kot metoda za iskanje stanovitnih mestnih krajin	28
	Marko Polič	
	Mesto, javni prostor in ljudje	36
	Ana Kučan / Mateja Doležal	
	Nove vsebine in strukture odprtega prostora	41
	Maja Simoneti	
	Sodelovanje z meščani - možnost za odgovorno rabo in zadovoljivo urejenost javnih zelenih površin	49
	Ina Šuklje	
	Načrtovanje odprtega prostora v kontekstu radikalne spremembe funkcije	59
	Nataša Bratina	
	Ali je Nova Gorica danes res vrtno mesto?	66
	Tatjana Rener	
	Jumbo plakati, vse pogostejši urejevalci prostora	71
	Alenka Kocuvan Polutnik	
	Prenova odprtega prostora v urbanem okolju	74
	Sonja Ana Hoyer	
	Urejanje trgov v starih mestnih jedrih Pirana in Kopra	81
	Dušan Ogrin	
	Mesto krajine v mestu prihodnosti	82

PREDGOVOR

V senci velikih posegov v prostor se v naših naseljih dogajajo majhne, a za življenje še kako pomembne spremembe. Urbani prostor, ki ga odprte površine s svojo podobo in programsko ponudbo pomembno sooblikujejo, se siromaši oziroma ga vedno bolj določajo ceste, avtomobili in bišne fasade. Javni interes postaja nekaj, kar je zaradi investicijske nezanimivosti in trenutno podrejenega družbenega pomena potisnjeno na stran.

Odprte površine so neodtujljivi del strukture mesta in javnega življenja v njem, ali če ponazorimo - prazen prostor je bistvo vrča. Zavedanje o pomenu mestnih odprtih prostorov in zaznavanje sprememb, ki smo jim priča v zadnjih letih na tem področju, je Društvo krajskih arhitektov spodbudilo, da je svoje letno strokovno srečanje organiziralo na temo: Urejanje odprtega prostora v urbanem okolju.

Za mestne odprte površine je značilna sestavljenost vsebin in pomenov, ki segajo od ureditev za različne rabe, do vnašanja naravnih prvin v urbana območja in do večanja doživljajskih vrednosti mestnega prostora ter soustvarjanja prepoznavne podobe mest. Posledica pestrosti vsebin, katerih nosilci so, je pogosto križanje interesov javne in zasebne rabe odprtih površin. Predvsem pa je prisotna stalna nevarnost pozidave, saj gre praviloma za tržno zanimive in v ekonomskem pogledu neizrabljene lokacije. Strokovne predstave o namembnosti teh površin so različne in prizadevanje za ohranjanje, preureditev ali novo za-snovno odprte površine zahteva pogosto več energije in strokovne moči kot pa oblikovanje same rešitve. Nema lokrat se načrtovalsko kakovostne in prepričljive rešitve ne izvedejo, še redkeje pa se vzdržujejo v načrtovanih vsebinah in oblikah. Priča smo izrivanju odprtih površin iz mestne strukture in pomanjkanju mehanizmov za urejanje novih površin. Kakšne so možnosti za preseganje nakazanih težav?

Urejanje odprtih površin v urbanem okolju je zahtevna, predvsem pa zelo sestavljena naloga, ki zahteva večplastnost vrednotenja teh prostorov in vsestransko pretehtane načrtovalske odločitve. Zato nas veseli, da smo uspeli na našem srečanju zbrati toliko strokovnjakov, ki bodo iz vidika svojega delovanja lahko posredovali kar najbolj različna spoznanja, uporabna za ugotavljanje pomenov in načrtovanje rabe ter

oblikovanje teh prostorov, za upoštevanje umetnostno-zgodovinskih izhodišč, za odzive in vključevanje javnosti ter problematiko lastništva in upravljanja teh površin. Mozaik mnenj, izkušenj, vedenja pa tudi zamisli, predlogov in vizij o razvoju načrtovanja odprtih mestnih površin naj bi prispeval h kakovostnejšemu urejanju odprtih površin v slovenskih mestih, ki pa ni le v pristojnosti strokovnjakov, pač pa tudi in predusem tistih, ki odločajo o uresničevanju načrtovalskih rešitev.

*Jelka Hudoklin
Maja Simoneti*